

Godstransport kan reduseres med 25%

Tollpost Globe skal nå innføre moderne styringssystemer for sin egen transport. Firmaet regner med at transportlengden kan reduseres med 25 prosent, samtidig som det sparer fem millioner kroner i året.

Firmaet starter prosjektet i Oslo, hvor arbeidet allerede er i gang. En pilotgruppe på 15 sjåfører skal teste ut systemet, før det tas i bruk på alle de rundt 100 bilene i Oslo-regionen. Deretter står de andre store byene for tur.

Bakgrunnen for investeringene i de nye styringssystemene var ønsket om et moderne system for mer effektiv distribusjon.

I løpet av få år kan transporten i Norge reduseres kraftig ved hjelp av elektronisk overvåking og planlegging.

● side 3 *Tollpost Globe har regnet ut at godstransporten i byer kan reduseres med 25 prosent. (Foto: Rune Listerud/Samfoto.)*

INNHOOLD

Finland setter pris på flora og fauna	● 4
Vil ikke plante skog for klimaet	● 6
– Gass løser ikke klimaproblemet	● 7
Nedkjøling fjerner spesialavfall	● 8
Stadig helsefarlig luft i Oslo	● 9
Øre ugler får hjelp	● 12
Fenoler fjernes med pepperrot?	● 15

CO₂-avgift for fall?

CO₂-avgiften kan stå for fall. Derfor blir ikke lønnsomme tiltak for å fjerne utslippene fra norsk sokkel gjennomført. Det mener forsker Erik Lindeberg.

Lindeberg mener at CO₂-avgiften har ført til reduksjon av utslippene på fire millioner tonn – vel ti prosent av CO₂-utslippene i Norge. Men avgiften er under sterkt press fra oljeindustrien. Presset kan stan-

se investeringer for å redusere utslippene, selv om de er lønnsomme på lang sikt.

– Oljeindustrien vurderer investeringer som kan bli nedbetalt på opptil 20 år, men vil heller satse på at Oljeindustriens landsforening får gjennomslag for sitt syn, og at avgiften kan forsvinne i løpet av tre til fire år. Vi ser at fronten vakler og at et gasskraftverk kan bli fritatt for CO₂-avgift, sier forskeren.

● side 13

Vandrefalken i sterk framgang

Det blir flere vandrefalk og fiskeørn. Større grunn til bekymring er det for spurvehauk og vepsevåk.

Dette er situasjonen for noen av de viktigste rovfuglartene i Norge. Vandrefalkens positive utvikling kan ha sammenheng med en bedret miljøgiftsituasjon for denne arten.

● side 5

Natur & miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansv. redaktør: Arild Svalbjørg

Redaksjon: Ole P. Pedersen, Jens P. Toldnæs, Audun Garberg.

Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo

Bankgiro: 1720.05.00717

Postgiro: 0803 50 94602

E-post: red.naturvern@sn.no

Telefon: 22 71 55 20

Telefax: 22 71 56 40

Direkte: 22 04 4 + 640 (Svalbjørg),

641 (Toldnæs), 642 (Pedersen), 644

(Garberg).

Neste utgave: 26.1.1996.

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38

Abonnement:

kr. 180,-/år (privatpersoner)

kr. 500,-/år (bedrifter).

Produksjon: Can Grafisk. Trykket

på Cyclus, 100% resirkulert papir.

Blader merket

er opplagskontrollert og godkjent av

norsk fagpresse ©

Lønner miljøvern seg?

I dette nummeret av Natur og Miljø Bulletin finner du to nyheter som kan virke selvmotsigende.

Transportselskapet Tollpost Globe satser stort på å spare deg og meg for forurensning og tungtrafikk. Hovedgrunnen er at selskapet sparer store penger på det. Tollpost Globe vet at det alltid vil være dyrt å kjøre omveier. 100 000 liter drivstoff er penger også for et stort selskap som Tollpost Globe.

Også oljeselskapene på norsk sokkel kan spare store penger på å investere i miljø. Men de gjør det ikke. Selskapene tror det er mer å spare på å legge press på myndighetene for å fjerne CO₂-avgiften enn å investere i tiltak for å redusere utslippene av den samme gassen. De to sakene illustrerer at det er tvingende nødvendig med konsekvens og langsiktighet når man skal bruke miljøavgifter for å redusere overforbruket av ikke-fornybare ressurser. På industriens styrerom er det ikke mulig å få gjennomslag for å bruke millionbeløp på miljøtiltak som kan vise seg å være økonomisk feilslått allerede neste år.

Med Jens Stoltenberg som nærings- og energiminister kan det dessverre hende oljeindustrien gjør rett i å tenke kortsiktig. Den tidligere statssekretæren i Miljøverndepartementet har tidligere vist seg svært så lydhør overfor oljeselskaperes krav.

Derfor må han nå slå følge med sin partikollega, stortingsrepresentant Gunnar Breimo, og gjøre det klinkende klart for industrien at CO₂-avgiften er kommet for å bli, og at den heller vil bli større enn mindre de kommende årene.

Da vil kanskje oljeselskapene innse at utslippsreduskjoner og miljøvern lønner seg også for dem.

Gjestekommentar

Svart asfalt, grå menn

Sveinung Oftedal
Fagkonsulent,
Naturvernforbundet

Innen aksjemarkedet heter det: «når den siste optimist er blitt pessimist, så kjøp!». La det stå som et bilde på at når det ser som mørkest ut, så kan det være en vei oppover. Jeg tror ikke på den, oppgangen, jeg er fortsatt pessimist.

Hva var det som forsterket min pessimisme denne gangen? Før jul kom det glade budskapet fra vegdirektør Olav Søyfeland i form av skikkelig harde julepakker med pukk, asfalt og betong innpakket i 20 millioner tusenlapper. Eller sagt med hans egne ord: i neste vegplanperiode (1998 – 2007) ønsker han å bruke 20 milliarder kroner på stamvegene. Hva er så nytt med dette, vil enkelte spørre. Svaret er at det er ikke noe nytt – det er «same procedure as every year, James».

Det er enkelte ytre rammer som roper etter nye takter på samferdselsiden. Det biologiske mangfoldet er truet, og Norge har signert en FN-konvensjon om bevaring av det. Klimaet er i endring, og Norge har også her signert en FN-konvensjon. Disse konvensjonene er bare starten på vei mot forpliktende handling på to viktige områder.

Begge konvensjonene bør legge dype føringer for hvilken samferdselspolitikk som skal føres. Hele mangfoldet av miljøproblemer som samferdselssektoren omgir seg med, roper på en ny samferdselspolitikk.

Mulighetene for en omlegging har vært mange. Transportplanarbeidet for de største byene i Norge (TP10) resulterte i flere vegprosjekter, det nye styringssystemet for vegvesenet gjorde Statens Vegvesen bedre i stand til å bygge vegene, og forslaget til forurensningsforskrifter vil gjøre det lovlig å øke forurensningen fra vegsektoren. Miljøinitiativene innen samferdselspolitikken

har til nå lidd en smertefull død.

Nå venter vi på en stortingsmelding som skal se alle samferdselsektorene i sammenheng (overordnet infrastrukturplan). Denne skal ligge til grunn for sektorplanene som norsk veg- og vegtrafikkplan 1998 – 2007 (NVVP). Problemet er at fylkene allerede er ferdige med vegplanene før Stortinget får satt opp de overordnede målene for veiutbyggingen.

I NVVP 1998 – 2007 skal det velges mellom fire strategier; fremkommelighet, sikkerhet, distrikt og miljø.

Vegdirektøren har alt valgt fremkommelighet. Det gjør han selv om det er dokumentert at det ikke er mulig å bygge seg ut av trafikkproblemene.

Han gjør det kanskje på grunnlag av nytte/kostnadsanalysene til Vegdirektoratet. Disse analysene har en håpløs logikk. De sier at dess mer trafikk den nye vegen får, dess mer tid, og for den saks skyld CO₂, blir spart, og dess mer lønnsomt er det å bygge prosjektet. Sparte tidskostnader utgjør som regel rundt 80 prosent av nytten i vegprosjekter. Når tidsverdien nå er oppjustert på grunn av den økonomiske produktiviteten til moderne mennesker, ja da sier det seg selv at det skal mye dyr asfalt til før et prosjekt blir ulønnsomt. Dette betyr for såvidt ikke så mye, for de bygges, de ulønnsomme prosjektene også.

Innen samferdselssektoren i dag planlegges det etter summen av våre laster, vår hang til å sitte i en bil og høre på «Midt i trafikken». Ruller man ut den svarte asfalten og setter ned bilavgiftene, så får man det man det man ber om; en økende vegtrafikk. Fra forrige naturvernår i 1970 til fjorårets økte vegtrafikken med 100 prosent. Har det vært lønnsomt? Lønnsomt at vi sendte godset dobbelt så langt, at vi bosatte oss lenger og lenger fra arbeidsplassen?

Sparer millioner på redusert transport

Tollpost Globe skal nå innføre moderne styringssystemer for sin egen transport. Firmaet regner med at transportlengden kan reduseres med 25 prosent, samtidig som det sparer fem millioner kroner i året.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen og
Audun Garberg

– Vi ønsker å bruke moderne datasystemer som verktøy, både for å vite hvor bilene til en hver tid befinner seg, og også hvor mye last de inneholder.

Dermed skal vi hele tiden kunne bruke den nærmest plasserte bilen hver gang vi får et oppdrag, sier Jørn Kveseth, driftskonsulent i Tollpost Globe, til N&M Bulletin.

Firmaet starter prosjektet i Oslo, hvor arbeidet allerede er i gang. En pilotgruppe på 15 sjåfører skal teste ut systemet, før det tas i bruk på alle de rundt 100 bilene i Oslo-regionen. Deretter står de andre store byene for tur.

Bakgrunnen for investeringene i de nye styringssystemene var ønsket om et moderne system for mer effektiv distribusjon.

Færre biler

Ettersom transporten kan re-

duseres med en fjerdedel, blir det også mindre behov for biler. Kveseth regner med at redusert transport på sikt fører til færre biler.

Med kortere transport og mindre bilpark sparer Tollpost Globe også penger. Ti prosent lavere kostnader, eller fem millioner kroner i året, er det bedriften regner med å spare.

Hver bil kjører mellom ti og femten mil om dagen, slik at innsparingen kan redusere drivstofforbruket i Oslo med mellom 60 000 og 100 000 liter i året.

Kveseth mener systemet Tollpost Globe nå innfører, ligger langt framme i forhold til andre spedisjonsbyråer.

Isamarbeid med blant andre

Sintef og italienske Pirelli, skal bedriften nå gå i gang med et nytt prosjekt, for å effektivisere transporten fra terminal til kunder, og for å få en mer effektiv terminalplassering. Prosjektet er finansiert av EU, og skal gå over tre år.

Nasjonal database

I løpet av få år kan transporten

i Norge reduseres kraftig ved hjelp av elektronisk overvåking og planlegging. Vegdirektoratet, Statens Vegvesen, Statens Kartverk og Telenor Mobil driver i samarbeid et prosjekt med navnet «Transportdemonstrator». Prosjektet skal gi bedriftene mulighet til å velge enkleste rute fra a til b, ved å legge inn veinett, fartsgrenser, enveiskjøring og andre opplysninger i en database.

– 25 prosent reduksjon i transportmengden høres ikke urimelig ut for et firma med så mange biler som Tollpost Globe. Vi snakker om ganske store muligheter for innsparing, sier trafikkdirektør Nils-Erik Bogsrud i Vegdirektoratet.

Prosjektet ble startet i 1995 og skal avsluttes i løpet av året. Bogsrud ser for seg at det opprettes en database som bedriftene kan kjøpe opplysninger fra.

– Det vil ta noe tid å få etablert dette systemet. Men dersom vi ser fem år fram i tiden, tror jeg dette har et veldig stort potensial, sier Bogsrud.

Nye stormer skader skog

FNs klimapanel har spådd flere stormer i årene som kommer. Dette kan gå hardt ut over norsk natur. Variasjon i treslag motvirker stormskader i skogen.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Flere vindfelte trær og mer skade på tretopper og røtter i skogen er sannsynlige konsekvenser av flere stormer i Norge. Dette går fram av en ny rapport fra Direktoratet for naturforvaltning (DN), om hvordan flere stormer kan komme til å

påvirke norsk natur.

Langs norskekysten vil sjøsalt bli avsatt lenger innover i landet, der naturen ikke har tilpasset seg saltinnholdet i nedbøren. Sjøsaltet vil komme til å skade vegetasjon og dyreliv.

En måte å bøte på dette på er å øke variasjonen av treslag. En blandingsskog er mer stormsterk enn såkalt monokultur med for eksempel bare grantrær. Flere stormer er likevel ikke udelt negativt, ifølge DN. Trær som blåser ned kan føre til at sopp og insekter får bedre levevilkår, noe som styrker det biologiske mangfoldet i naturen.

Dødsdom for ulovlig jakt

Kineserne slår særdeles hardt ned på krypskyting. Fire personer er dømt til døden i den sydlige Yunnan-provinsen. De fire er funnet skyldige i ulovlig elefantjakt. Retten dømte mennene for å ha ledet en bande som har skutt ned 21 elefanter i løpet av et halvt år, melder den danske avisen Jyllands-Posten.

ØKSNES
KOMMUNE

A/S Ello, Postboks 2160 Løkkemyra
6501 Kristiansund N.
Telefon: 715-82411

**Neste
Petroleum as**

KVÆNANGEN
KOMMUNE

NSB Biltrafikk -
Kvalitet og sikkerhet på veien

Finland setter pris på flora og fauna

Finsk faunakriminalitet skal straffes med knallharde bøter. Å drepe en fjellrev koster synderen 66 000 kroner. En dobbeltbekkasin er prissatt til 39 000 kroner. For grove forbrytelser kommer i tillegg fengsel.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Det finske miljøministeriet har gått nye veier for å beskytte landets truede dyre- og plantearter, og for å stoppe faunakriminalitet generelt.

En finsk dame ble nylig idømt en bot på over 100 000 kroner for å ha smuglet sjeldne

fugleegg fra Russland til Finland.

Den som plukker en småjonsokblom i Finland må belage seg på å betale 24 000 kroner i bot. En bukett kan bli svært kostbar. Finnene har satt prislapp på hver eneste truet art, enten det dreier seg om pattedyr, krypdyr, planter eller insekter. Preparanter som blir tatt med fulle frysebokser kan komme opp i millionbeløp.

I Norge?

Kanskje virker det litt rart at naturen prissettes på en slik måte, men det kan også vise seg at det er nødvendig, sier politibetjent Terje Axelsen. Axelsen er en av Norges fremste eksperter på faunakriminalitet.

Økonomisk er faunakriminalitet verdens nest største ulov-

lige virksomhet, bare slått av internasjonal narkotikahandel.

Den strenge lovgivningen er ikke laget bare for å ramme krypskyttere, utstoppere, smuglere og samlere. Den er også ment å skulle beskytte arter mot uvørenhet, for eksempel i forbindelse med jord- og skogbruk. Dersom en skogeier, mot bedre vitende, feller et tre med et rovfuglreir i, kan han straffes for det. Det samme gjelder en bonde som pløyer opp reviret til en åkerrikse.

Spania: 400 ulv - Norge: ti

Ifølge Axelsen er finnene redde for at landet deres skal bli et transittland for ulovlige arter inn i EU. Fra før har enkelte andre europeiske land tatt i bruk lignende system. Axelsen trekker fram Spania som et eksem-

pel på at det kan fungere.

Spania har i øyeblikket en ulvestamme på over 400 dyr. Her i Norge sliter vi med å opprettholde en stamme på ti, sier han.

Også Ungarn og England har delt inn truede arter i straffe- og bøtenivåer, og flere EU-land er i ferd med å se på mulighetene for dette. Axelsen er usikker på om systemet er det rette for Norges vedkommende, fordi vårt lovverk er så annerledes i utgangspunktet.

Vi har et nettverk av love som skal beskytte oss mot den typen kriminalitet. Viltloven vår er strengere enn den finske. En tjuvjeger i Norge blir dømt for underslag av Viltfondets eiendom. Den som kjøper kjøttet kan bli dømt for heleri, sier han.

Bruker økologisk formel

Finnene setter verdien på sine arter ut fra en fast regneformel, som passer like godt til et piggsvin som en padde. De er verdt henholdsvis 900 og 300 kroner.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Den finske listen over dyrs og planters verdi er ment å være retningsgivende. Alle arter som er fredet i henhold til lov om naturvern er tatt med.

Loven dekker likevel ikke alle arter som er truet, og alle fredete arter er heller ikke truet, ifølge det finske miljøministeriet. Verdien er regnet ut etter en formel som med visse variasjoner kan tilpasses alle organismer.

Formelen inneholder tre elementer:

- Først vurderes artens evne til å formere seg. En tommelfingerregel er at tunge dyr formerer seg langsommere. Insektenes formering henger sammen med deres krav til livsmiljø. Når det gjelder planter er utregningen mer komplisert. De får sitt tall regnet ut i fra artens spredning, krav til voksested og spredningsmåte.
- Så vurderes hvilket vernebehov arten har. Dette utledes

- direkte ut fra listen over truede arter.
- Den tredje delen av formelen er ledet ut fra bestandens

Fugler

Jaktfalk	57 000
Kongeørn	44 500
Vaktel	37 500
Vandrefalk	36 000
Sivhauk	9 000
Hubro	7 500
Isfugl	7 500
Myrhauk	6 000
Nattergal	2 000
Ravn	1 500
Gulspurv	150
Gransanger	150

Andre grupper

Småjonsokblom	24 000
Hasselsnok	22 500
Apollo sommerfugl	7 500
Elveperlemusling	5 000
Stållorm	2 200
Padde	300

Pattedyr

Ringsel	87 000
Fjellrev	66 000
Flodilder	48 000
Børsteflaggermus	10 500
Flygeekorn	9 000
Piggsvin	900
Langøret flaggermus	900
Ekorn	900
Lemen	600
Dvergspissmus	150
Muldvarp	150

størrelse og antall steder der arten forekommer.

Ut fra disse tre delene regnes artens verdi ut.

Formelen for hver enkelt art gjennomgås med jevne mellomrom. Da tar finnene hensyn til utvikling av den enkeltbestanden, og til forandringer i pengeverdien. Listen nedenfor er et lite utvalg av finske arter som har fått sin prislapp (verdier i norske kroner).

20 arter utryddes

Tjue truede arter kommer ikke til å oppleve nyttårsaften 1996, ifølge britiske forskere. Så mange kjente arter kommer til å forsvinne i løpet av året, inkludert verdens største sommerfugl. Det er World conservation monitoring centre i Cambridge som har lagt fram denne oversikten. Forurensning, krypskyting og flere folk på jorda er de viktigste årsakene til utryddelsen.

Vandrefalken i sterk framgang

Det blir flere vandrefalk og fiskeørn. Større grunn til bekymring er det for spurvehauk og vepsevåk. Dette er situasjonen for noen av de viktigste rovfuglartene i Norge.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Rovviltkonsulent Odd Frydenlund Steen ved fylkesmannens miljøvernavdeling i Telemark er leder for «Prosjekt vandrefalk Sørøst-Norge». Han er svært godt fornøyd med bestandsutviklingen for vandrefalk.

Det gikk bra i 1994, og i fjor gikk det strålende, sier han.

I 1995 ble det registrert 22 hekkende par i Aust-Agder, Buskerud, Vestfold, Telemark og Oppland. Disse har fått minst 45 unger. Til sammenligning var det 18 par med omlag 37 unger året før.

En tilsvarende jevn kurve gjelder for vandrefalken over hele landet. På bakgrunn av dette har Norsk ornitologisk forening (NOF) foreslått å flytte vandrefalken fra kategorien «direkte truet» til «sårbar».

Steen mener dette er litt tidlig å gjøre foreløpig.

Vi snakker om omlag 300 par på landsbasis. Ved århundredskiftet var det minimum 1000, kanskje opp mot 2000 par. Vi har plass til langt flere, sier han.

Tvilsom verdensrekord

Vandrefalkens positive utvikling kan ha sammenheng med en bedret miljøgiftsituasjon for denne arten. Analyser av egg viser en reduksjon på femti prosent eller mer av de farlige miljøgiftene PCB og DDT. Eggeskalltykkelsen var redusert med opptil 20 prosent da giftinnholdet var på det høyeste på 70-tallet. Idag er reduksjonen på tolv prosent. Med et lite forbehold for endrete målemetoder, tror Steen det kan være en direkte årsak å finne her.

Vet ikke nok om dioksiner

Et ubesvart spørsmål er likevel innholdet av dioksiner. Da dette ble målt i 1989 viste analysene de høyeste verdiene målt i biologisk materiale i hele verden.

Vi vet stadig ikke hvordan denne utviklingen går, eller hvordan dioksin virker på fuglene. Dioksinanalyser er dyre

og vi får først tatt nye om et par – tre år, sier Steen.

Fiskeørn er eksempel på en art som har klart seg bedre ved hjelp av menneskelig tilrettelegging. I Vestfold har oppbygging av kunstige reir vist at arten får flere unger i disse enn i de naturlige reirene. Ikke fordi de er bedre bygget, men fordi de er i områder hvor fuglene ikke blir forstyrret av ferdsel.

Bekymret

Steen er mer bekymret for bestandsutviklingen hos spurvehauk og vepsevåk. I spurvehauken er det målt svært høye konsentrasjoner av miljøgifter. I tillegg er dette en art som sårbar overfor skogbruk og varierende klima.

Skogbruket utradrer endel fuglebestander. Monokulturer er aldri sunt for det biologiske mangfoldet, sier han.

Vepsevåken tar seg opp i rike vepseår. Dette har det vært dårlig med i den senere tid. Ifølge Steen styres vepseårene endel av klima, men også her mener han moderne skogbruk har en del av skylden.

Vepsevåken tilbringer vinterhalvåret i de sentralafrikanske regnskogene. Nedhoggingen av dem kan også ha betydning for artens tilbakegang i Skandinavia.

1995 ble tidenes varmeste år

1995 ble det varmeste året som noensinne er målt på jorden. I Norge ble det like varmt som i 1994.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Ved det britiske klimasenteret Hadley, registreres temperaturen fra målinger over hele jordkloden. Forskerne kan nå melde at temperaturen i 1995 var 0,4 grader høyere enn gjen-

nomsnittet fra 1961 til 1990, som i seg selv var en meget varm periode. Tidligere var 1990 tidenes varmeste år.

Britiske forskere setter gjennomsnittstemperaturen til 14,84 grader Celsius, noe som er en grad over temperaturen som ble målt i 1860, melder Reuter.

Femårsperioden vi nå har bak oss er også den varmeste som er registrert, til tross for et store vulkanutbrudd på Pinatubo i 1991, som bidro til kraf-

tig nedkjøling av atmosfæren.

Stabilt varmt

I Norge var temperaturen i 1995 den samme som året før, drøyt 0,4 grader over «normalen», melder Meteorologisk institutt. Varmest var det på Lindesnes i Vest-Agder (8,2 grader), mens Sihccajarvi i Finnmark var den kaldeste målestasjonen (-2,3 grader).

Desember ble en meget tørr måned på østlandet og deler av sørvestlandet.

Takk for støtten!

GASSARMATUR
Strømsveien 223
0668 Oslo
Tlf: 22 64 65 50

FRETEX
VEST-NORGE AS

Dekker 4 fylker:
Hordaland-Rogaland
Vest og Aust Agder

TYDAL KOMMUNE
SKOGBRUKSSJEFEN

TOFTE GJENVINNING AS

VARDINGS TRYKKERI A/S
PB 130
1701 SARPSBORG

NORE OG UVDAL KOMMUNE
- Økokommunen i Numedal -

NORSK
LOKOMOTIVMANNSFORBUND

Framgang for avtale om miljøgifter

Forhandlingene om en avtale for å begrense bruken av miljøgifter i Europa starter raskere enn planlagt.

N&M Bulletin meldte i fjor høst at Norge og de andre medlemmene av FNs økonomiske kommisjon for Europa, ECE, forbereder forhandlinger om en avtale som vil begrense produksjon og bruk av 16 miljøgifter i Europa.

Ifølge Norges forhandlingsleder, ekspedisjonssjef Jan Thompson i Miljøverndepartementet, kan forhandlingene komme i gang allerede til sommeren. Da kan også forhandlinger om en ny avtale om reduserte utslipp av tungmetaller og nitrogenoksider (NO_x) komme i gang.

– Det vitenskapelige grunnlaget for forhandlingene er så å si på plass, sier Thompson. Han er imidlertid ikke sikker på om ECE har kapasitet til å forhandle om tre avtaler samtidig.

Vil ikke plante skog for klimaet

Skogplanting er dårlig egnet til å binde klimagassen karbondioksyd (CO₂), og er negativt for det biologiske mangfoldet. Det slår fire miljøorganisasjoner fast i et felles forslag til klimatiltak.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Kritikken mot skogplanting som klimatiltak er underskrevet av Naturvernforbundet, Framtiden i våre hender, Greenpeace og Natur og Ungdom. De mener at det å erstatte skogområder med mer hurtigvoksende trær vil ha minimal effekt for å binde CO₂. Dessuten er mangel på gammel naturlig skog og kontinuitet en trussel mot det biologiske

mangfoldet.

Kritikken mot skogplanting oppsummeres i tre punkter: Arter som er avhengig av gamle og døde trær får mindre områder. Treslag som vokser raskt gir også dårligere trevirke. Og planting av hurtigvoksende gran fortrenger løvtrær som binder mer CO₂.

Enorme dimensjoner

– Når vi har en lang liste med lønnsomme tiltak det er lett å gjennomføre og som faktisk reduserer utslippene av CO₂, bør vi konsentrere oss om dem, sier Lars Haltbrekken, leder i Natur og Ungdom.

Også Bellona mener at skogplanting er dårlig egnet til å løse klimaproblemene.

– Dersom vi med skogplanting skal hindre økning av CO₂ i atmosfæren, må vi i løpet av 100 år tilplante et område like

stort som halve Russland. Og den skogen kan vi ikke hogge. De store dimensjonene på skogplantning viser at dette ikke er riktig virkemiddel å satse på, sier Hilde Lynnebakken i Bellona.

– La trærne bli eldre

La istedet alle friske trær bli 10 – 20 år eldre før de hogges, foreslår miljøorganisasjonene. På denne måten bindes store mengder CO₂ i en lang periode. Samtidig skapes bedre livsbetingelser for sårbare arter i naturen.

Tre stortingsrepresentanter fra Høyre la i fjor sommer fram et privat stortingsforslag om å plante skog for å motvirke drivhuseffekten.

- Gass løser ikke klimaproblemet

Nye, langsiktige avtaler om eksport av gass bidrar ikke til å løse problemet med drivhuseffekten. Det sier leder for FNs klimapanel, Bert Bolin.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Bolin var deltaker på Miljøverndepartementets seminar om klimaspørsmålet i forrige uke. I tillegg til å avvise tabloidavisenes spekulasjoner om at Golfstrømmen er i ferd med å snu, slo han tilbake mot nærings- og energiminister Jens Stoltenbergs tese om at norsk gasseksport har stor betydning for bekjempelsen av drivhuseffekten.

På spørsmål fra salen advarte klimaeksperten mot langsik-

tig satsing på fossile brensler.

– Vi må gjøre oss mindre avhengige av fossile brensler. Investeringer som varer ut i siste halvdel av neste århundre bør ikke gjennomføres, sa Bolin. Han mener verden innen 50 år må være godt i gang med å innføre nye energisystemer, basert på ny, fornybar energi.

Nasjonale interesser

FN-lederen kom også med kritikk av de landene som er med i forhandlingene om en ny klimaavtale – også Norge. Bolin mener landene er styrt av sine nasjonale interesser i forhandlingene. Dermed forsinkes arbeidet for en forpliktende avtale med krav om reduserte utslipp fra i-landene.

Bolin understreker at det haster for politikere å handle. – Avgjørelsene som tas i dag,

vil virke langt inn i neste århundre, sier han.

Ikke så varmt

Bolin påpekte under seminaret at Golfstrømmen antakelig reduserer farten, men ikke skifter retning. Til N&M Bulletin forklarer FN-lederen at enkelte modeller viser at hastigheten på Golfstrømmen kan reduseres med 25 til 50 prosent. Det vil igjen bety at oppvarmingen av Nordatlanten, og dermed norskekysten, blir lavere enn det forskerne har trodd.

Bolin skisserer også hvilket nivå utslippene av karbondioksyd (CO₂), den viktigste klimagassen, bør ligge på. Hvert menneske på jorden har under ett tonn CO₂ til disposisjon. En gjennomsnittlig nordmann slipper i dag ut over åtte tonn CO₂ i året. Hvis CO₂-utslippe-

ne skal fordeles likt over hele jordkloden, betyr det at Norge må redusere sine utslipp av CO₂ med nærmere 90 prosent, for at vi skal unngå en enda sterkere drivhuseffekt enn det vi allerede har forårsaket.

Nei til dumping

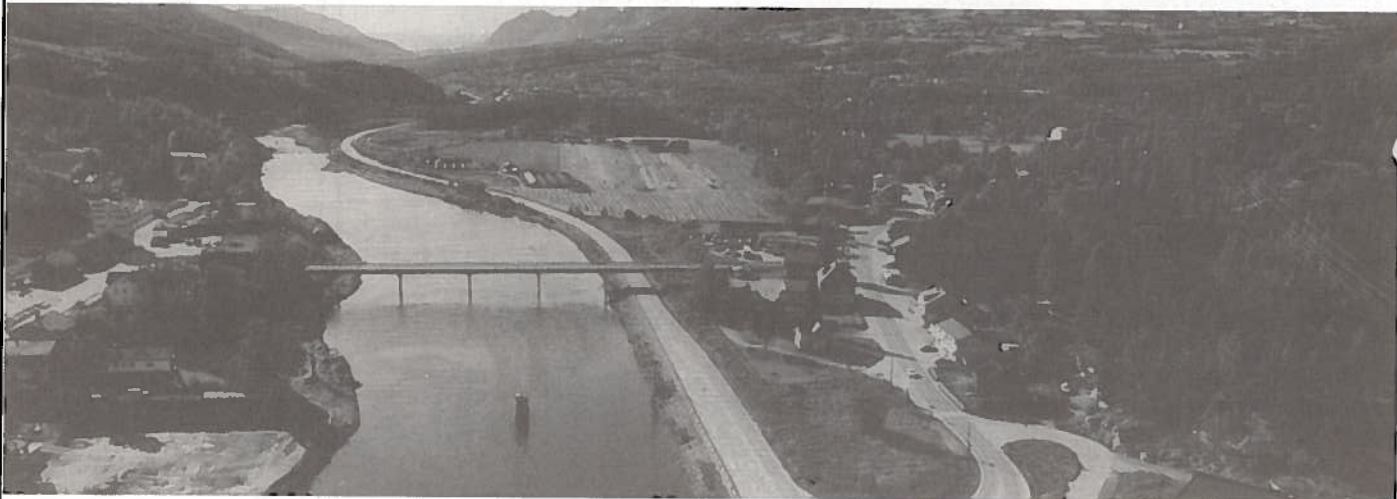
Bolin mener det norske forslaget om å teste ut deponering av CO₂ i dyphavet ikke løser klimaproblemet.

– Før eller siden kommer gassen opp til overflaten igjen. Å deponere CO₂ i gamle oljehull eller tømte gasskilder har også begrenset potensial, sier han.

Mer kontroversielt er det at FN-lederen ikke tar avstand fra bruk av atomkraft i arbeidet for å begrense drivhuseffekten.

– Det er ikke for meg å bestemme hvilke muligheter landene vil ta i bruk.

OGSÅ KRAFTUTBYGGERE ER NATURVENNER

Vi gjør mye for å lege sår: landskapspleie, arondering, tilsåing av tipper, terskler, utsetting av settefisk m.m.

FHR

Foreningen til Hallingvassdragets regulering
Boks 2481 Solli, 0202 Oslo 2
Tlf. 22 43 50 50

- Klimasituasjonen ikke oppmuntrende

Utslippene av klimagasser gir liten grunn til optimisme. Likevel ligger det an til en ny klimaavtale innen utgangen av 1997. Det mener leder for klimavtalens sekretariat, Michal Zammit Cutajar.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Cutajar viser til at de fleste landene øker sine utslipp av den viktigste klimagassen, CO₂. Riktignok har landene i Øst-Europa redusert sine utslipp, men prognosene tilsier at den økonomiske veksten igjen fører til økte utslipp også i den delen av verden.

– Bildet er generelt ikke oppmuntrende. Transportsektoren er den viktigste årsaken til økningen i de industrialiserte lan-

dene, påpeker Cutajar.

Til N&M Bulletin sier imidlertid sekretariatslederen at han tror det blir en forpliktende avtale om å redusere utslippene av klimagasser fra i-land innen utgangen av 1997.

– Hvis Japan sier ja til å arrangere den neste partskonferansen under klimakonvensjonen, vil det ha stor betydning. Japan er et viktig land, som er opptatt av å løse klimaproblemet, mener Cutajar.

– I 1988 ble det lagt fram krav om å redusere utslippene fra i-land med 20 prosent. Kan det oppnås i den kommende avtalen?

– Om vi klarer å komme så langt, vil jeg ikke love. Ei heller om vi kan enes om et årstall avtalen skal oppfylles innen. Men et stykke på vei vil vi nok komme, mener Cutajar.

På lang sikt håper Cutajar at

klimakonvensjonen kan utvikle seg til å bli en internasjonal avtale om energi og bærekraftig utvikling.

Norge: ligg unna

Sekretariatslederen kommer med en sterk oppfordring til Norge og andre land om å la spørsmålet om felles gjennomføring av klimatiltak ligge i de kommende forhandlingene. Cutajar påpeker at spørsmålet er meget omstridt.

– Forhandlingsbordet er skjult under en papirhaug med hundrevis av ideer. La oss konsentrere oss om noen få som vi kan bli enige om, sier han. Cutajar mener innføring av felles gjennomføring kan føre til at reduksjonsbyrdene flyttes fra i-land til u-land.

Norges delegasjonsleder i klimaforhandlingene, Harald Dovland fra Miljøverndepar-

tementet, sier imidlertid at Norge fortsetter utredningsarbeidet.

– Felles gjennomføring er veldig interessant, men vi vil ikke trekke det inn i forhandlingene nå. Vi har bilateralt samarbeid med flere land, ikke bare på klimaområdet, blant andre Indonesia og Kina. Det er viktig også for å bygge internasjonale allianser i forhold til forhandlingene. Det er viktig å bryte ned skepsisen til felles gjennomføring, sier Dovland.

Flere vil ha fornybar

I EU øker kravet om tilgang på fornybar energi. EUs eget program for dette, Alternet, har som mål at 15 prosent av energimarkedet skal dekket av alternative energikilder i år 2010, skriver Business Europe.

Takk for
støtten!

Vestlandsmeieriet

DENTOR AS

LÅGAVEIEN 10
POSTBOKS 226, 3251 LARVIK
Telefon (034) 85 115 - 85 207
Telefax (034) 85 870
Bankgiro: 6276.05.14719

PETERSON
NOR-SEKK

Kvaløya Avfallsselskap A/L

STRANDGATA 58 • POSTBOKS 333
9001 HAMMERFEST
AVFALLSHANLEGG: 10 811
KONTOR: 10 381
Åpningstider: Mand-Fre 08.00 - 16.30
Kveldstidspåse: Torsd. 16.30 - 19.00

norske fiskeoppdretters forening

ODAL MEIERI

FELLESMEIERIET
2100 SKARNES

ØVRE EIKER
KOMMUNE

NGIR

Nordhordaland og Gulen
Interkommunale Renovasjonsselskap
5156 VAGSEIDET

Nedkjøling fjerner spesialavfall

Et nytt kjøleanlegg i Sverige omdanner avfall til nye ressurser. I 150 kuldegrader kan maling-, lakk- og limbokser og bildekk reddes fra søppelhauken.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Nordens første kryoanlegg er åpnet i Halmstad i Sverige. Anlegget tar hånd om skrapmetall fra brukte maling-, lakk-, og limbokser og brukte oljefilter.

Til nå har resirkulering av slikt avfall vært nærmest umulig fordi store mengder maling og oljerester er igjen i bokser

og filter. Dette har gjort dem ubrukelige.

Den nye metoden går ut på at metallet først kuttes opp, deretter transporteres metallet inn i en trommel med flytende nitrogen. Temperaturen i trommelen er -150 grader celsius. Ved en så lav temperatur blir maling-, lim-, og lakkrestene sprø som glass, og kan enkelt skilles fra metallet ved hjelp av en kvern. Deretter kan metallet sendes i retur til stålindustrien.

Anlegget i Halmstad kan behandle fire tonn metallavfall i timen. Det årlige forbruket av emballasjemetall i Sverige er 75 000 tonn. I tillegg kommer seks millioner oljefiltre.

Aktuelt i Norge

Anlegget i Halmstad er det første i sitt slag Norden, og det

tredje i Europa. Teknikken er utviklet av AGA i samarbeid med Ragn-Sells Specialavfall. Leder for AGA i Norge, Tore Ax, har foreløpig ikke fått respons fra interessenter eller myndigheter i Norge, men regner med at metoden er minst like aktuell her.

– Det er enorme ressurser å spare på dette, men vi er avhengig av god respons fra myndighetene, sier han til N&M Bulletin.

Kryoteknikken kan også benyttes for kasserte bildekk. Bildekkene fruses ned om males til gummistøv. Støvet kan inngå i produksjonen av nye dekk, og i tillegg brukes som tilsetningsstoff i asfalt. Asfalt tilsatt gummistøv har høyere friksjon, og vil være mer trafiksikker.

Fargebrist farlig for fisk

Fargestoffet karotenoid er viktig for laksen. Rød laks har størst suksess enten det er på middagstallerkenen eller på gyteplassen. Forurensning ødelegger rødfargen.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Miljøsykdommen M74, som har rammet laksen i Østersjøen, er stadig en gåte for forskerne. To iakttagelser bringer dem nærmere svaret på gåten, skriver det svenske bladet Jaktmarker & Fiskevatten.

Hunn-laks som rammes av sykdommen har høyere verdier av enzymet P450 i leveren enn frisk fisk. Dette enzymet hindrer nedbryting av tunge miljøgifter som PCB og DDT.

I tillegg har den syke fisken lavere innhold av fargestoffet astaxanthin. Stoffet, som er et såkalt karotenoid, gir laksen

den delikate rødfargen i kjøttet som forbrukerne gjerne vil ha. Men om rødfargen er viktig for forbrukerne, er den enda viktigere for laksen. Fargestoffet, som også finnes i laksens rogn, er en kraftig antioksidant som blant annet beskytter fett mot harskning.

Røde hanner har suksess

Fargestoffet har også stor betydning under parringen. I gytetiden mobiliserer hunn-laksen fargen til rognen, mens hann-laksen får ekstra karotenoidpigment i huden. Det er et

signal om at fisken er frisk og livskraftig.

Jo fler karotenoidfargede flekker hannen har i gytedrakten, jo større tiltrekningskraft øver han på hunnen. Etter parringen forsvinner fargestoffet inn i kjøttet på laksen.

Forskerne tror det finnes en sammenheng mellom mangel på fargestoff og overgjødslingen i Østersjøen. Det grumsete vannet fører til redusert innhold av karatenoider i vekstplankton. Resultatet blir at laksen får mindre astaxanthin i maten.

Slutt på blybensin

I februar forsvinner blybensinen for godt fra norske bensinstasjoner. Tre år etter at Statoil erstattet blyet med mer miljøvennlig kalium som smøremiddel i superbensin, slutter også Esso å bruke bly. Som det siste selskapet i Norge er også Esso blitt overbevist om at motoren ikke blir ødelagt av det nye tilsetningsstoffet.

Natur & miljø

Bulletin

Indeks 1995

På disse sidene gir vi en fullstendig indeks over de artiklene vi har trykket i Natur&Miljø Bulletin i 1995. På den måten kan du lett finne fram til artikler vi har trykket i løpet av året.

Artiklene er sortert etter emne. De angir utgave, tittel og sidetall hvor artikkelen kan finnes. Notiser er ikke med i oversikten.

Atomkraft

- 4/95 Fisker fortsatt radioaktiv 6
- 9/95 Kværner vil lagre russisk atomavfall 4
- 13/95 Radioaktivitet gir Downs syndrom 7
- 14/95 Frykt for atomlekkasjer 3
- 15/95 Verdiløs fransk atomrapport 14
- 16/95 Begredelig bouquet (leder) 2
- 16/95 Strid om biokott av franske varer 16
- 16/95 -- Galt å stenge svensk atomkraftverk 18
- 16/95 Franske dråper på retur i Norge 18
- 19/95 England nær Tsjernobyl-ulykke? 3
- 21/95 Russland kan legge ned atomkraften 4
- 21/95 Vil ikke ha norske atompenger 5
- 21/95 Russland støtter atomkraftverk i Slovakia 5
- 21/95 Frankrike: non til neitroyer 7
- 22/95 Nye problemer for Tsjernobyl-stenging 23

Avfall

- 1/95 Hermetikk skal gjenvinnes 10

- 1/95 Vi blir litt flinkere til å gjenvinne 10
- 3/95 Bra retur av blybatterier 13
- 5/95 Nytt miljøtiltak øker kreftfaren 1
- 5/95 Gjenvinning styrkes 2
- 5/95 Søppelforbrenning skader 11
- 6/95 Glupske bakterier 10
- 8/95 Flere mottak for skipsavfall 5
- 8/95 Natur&Miljø Bulletin feilinformerer (debatt) 12
- 9/95 EU-nei til avfall 3
- 9/95 MD feilinformerer (debatt) 11
- 10/95 Renovasjonsavgiften øker med 40 kroner 10
- 10/95 Søppel på børsen 11
- 12/95 Stadig flere komposterer i Norge 14
- 14/95 Sortér -- spar millioner og CO₂ 5
- 17/95 Totalforbud mot avfallsekspert 11
- 21/95 Ombruk er bedre enn resirk 5

Energi/økonomi

- 1/95 Dansk vind er bra 12
- 1/95 -- Ikke gjør det verre, Gro 13
- 1/95 Grønn skattekommissjon 13
- 2/95 Økologiske lønnsoppgjør? 2
- 2/95 -- Miljøskatt gir arbeidsplasser 3
- 2/95 -- Flertall for avgift 6
- 2/95 Sterkere satsing på ny energi 8
- 2/95 Miljøstjerner til Oslo-møte 10
- 2/95 Også tjenester forurenser 11
- 3/95 To kjøttkaker og tre poteter (leder) 2
- 3/95 Mindre bistandstabu 2
- 3/95 SFT satser bærekraftig 5
- 3/95 Grønne jobber 5

- 3/95 Solenergien synker i pris 8
- 4/95 Naturvernere roser industrien 4
- 4/95 Eksklusiv industrilobby for miljø 4
- 4/95 Tror på ny energirevolusjon 5
- 4/95 Gummer og Hareide kjempet om veksten 5
- 4/95 Berntsen vil øke u-hjelpen 6
- 4/95 Steinvarme på vei 6
- 4/95 Null interesse for energisparing 7
- 4/95 Danske tilbys vindenergi 10
- 5/95 Johnsen: Norge kan innføre egne miljøavgifter 4-5
- 5/95 Vindkraft lønner seg 9
- 7/95 Kraftgutta tar sats (leder) 2
- 7/95 Vi sløser stadig mer med energi 4
- 7/95 -- Oljefyring er miljøvennlig 5
- 7/95 Alternativ energi er ut 5
- 9/95 Fra grå til grønn økonomi 2
- 9/95 -- Miljøavgifter gir økte miljøproblemer 6
- 10/95 Energiproduktiviteten -- et nøkkelbegrep 2
- 10/95 Norge dårligst på fjernvarme 3
- 10/95 Enøk-tilskuddet innføres igjen? 7
- 10/95 Norske bedrifter: for lave energipriser 7
- 12/95 Uni har nektet å forsikre 300 skip 1
- 12/95 Kyllinger gir strøm 14
- 14/95 -- Enøk må gi lavere energipriser 4
- 14/95 Auker vil leve livet 6
- 15/95 Bærekraftig ditt og datt 12
- 15/95 Sparer 25 millioner på miljøtiltak 12
- 15/95 -- Alle bedrifter har

- lønnsomme miljøtiltak 13
- 17/95 -- Energiforbruket alt for høyt i Norge! 4
- 17/95 Kjøpesentra på Berntsens bord 14
- 18/95 Kraftig prisfall på solenergi i Norge 3
- 21/95 Vanskelig for vindmøllene 3
- 21/95 -- Fritt el-marked kan være miljøvennlig 11
- 21/95 Ny fornybar energi og statsbudsjettet (debatt) 14

Forbrukersaker

- 1/95 Øko-melken kommer nå! 15
- 3/95 Grønn produksjon premieres 3
- 4/95 Storaksjon mot norsk skogbruk 1
- 5/95 Skal du på øko-tur? (leder) 2
- 6/95 Bærekraftig forbruk(?) 2
- 6/95 Drukner i datamaskiner 9
- 7/95 Heimevern på offensiven 8
- 8/95 Bensinsparere i handelen 3
- 10/95 Punktert punkt 8
- 10/95 Treg miljømerking 8
- 19/95 Datamaskinen skal miljømerkes 10
- 19/95 Dansk forbud for fall 10
- 22/95 Slapt miljømerke 15

Forurensning generelt

- 1/95 Greenpeace klager på MD 12
- 5/95 Bønder og fiskere leverer ikke spillolje 3
- 6/95 Norsk rense-leca til Tyskland 14
- 8/95 Giftalgene kommer 2
- 8/95 -- Industrien truer planter og dyr 9

[illegible]

forurensningslov	4	tredoblet på 35 år	5	dyr for milliarder	7	Biologisk mangfold	2
11/95 Fredfull sommer! (leder)	2	19/95 Danmark sier farvel til PVC?	5	6/95 Koster 100 millioner å redde hakkespett	10	22/95 Børre Pettersen: Politikerne må si nei	4
12/95 Rådyre tiltak for luftkvalitet	10	19/95 Berge skjuler giftoppløsninger	8	6/95 Avslørende skvetting	13	22/95 Samme Alta-dom: tøm dum dam	4
12/95 Har nesten ikke målinger	10	20/95 -- Vi vet for lite til å advare om miljøgifter	6	6/95 Nei til øvelser i nasjonalparker	15	22/95 -- Tamt naturvernår	5
12/95 Bergen varsler når helsa er i fare	11	20/95 Stressede alger lager miljøgifter	7	8/95 Utbygging gir ny fisk	10	22/95 -- Bedre forrige gang	5
12/95 Stavanger: bedre informasjon	11	21/95 Berge må fram med giften	6	9/95 Strengere vern av Antarktis	5	22/95 -- Ensom kamp for rovdirene	6
12/95 England vil stenge bysentra	11	22/95 Dioksin dannes i renseanlegg	1/3	9/95 Fortidsfuru funnet	10	22/95 Mer ansvar til kommunene	8
13/95 Helseskadelig luft annenhver dag	1	22/95 Østrogen-hermetikken under lupen	3	9/95 Finsk ørret kan forsvinne	11	22/95 Nei til lovfestet vern av arter	9
13/95 WHO: Utslipp dreper	1	22/95 Vil åpne produktregisteret	6	10/95 Fredede fugler i fare i Farsund	6	22/95 Villsvin er dyre danske dyr	13
15/95 NO-utslippene øker med 50 prosent i oljesektoren	3	22/95 Fossekallen fylt av forbudte miljøgifter	10	10/95 Hakker stolper for millioner	12	22/95 Langt mindre villmark enn antatt	15
18/95 VOC-utslipp gir alvorlig helsefare i Drammen	5	22/95 Miljøgiftene når Norge via lufta	10	10/95 Naturvernere går mot fuglefredning	16	22/95 Tåkelagt nei til vern	20
2/95 Krav til luftkvalitet kan bli skjerpet	7	22/95 SV krever melding om miljøgifter	18	11/95 -- Truede arter må vernes automatisk	1	Norsk miljøpolitikk	
22/95 Skrinlegger nok et miljømål	7	Natur- og artsvern		11/95 -- Fremmede arter truer norsk natur	3	3/95 Går i protest fra NNV-styret	4
Miljøgifter		1/95 Godt naturvernår	2	11/95 DN vil ha enda mer barskogvern	3	3/95 Usikkert for miljøvernledere	9
1/95 Miljøgifter steriliserer	14	1/95 Må kalke på måfa	3	11/95 -- Vi burde hatt større faglig frihet	3	4/95 Mer miljøforskning	7
6/95 -- Økt giftbruk truer arvestoff	8	1/95 Planter og virvelløse dyr skal vernes	3	12/95 Vingreiser gir blaffen i truede skilpadder	9	5/95 Veier forteller om mangfold	7
7/95 Norge øker bruk av livsfarlig sprøyteteg	1	1/95 Laksen rømmer som aldri før	8	12/95 Altalaksen går kraftig tilbake	9	5/95 DN kritiserer bruk av kalking	7
8/95 Leter etter stoff som ikke finnes	10	1/95 Genetiske effekter endelig bevist	8	12/95 Formidabelt overtramp av NNV (debatt)	17	6/95 Norske sjefer mest miljøvennlige?	13
10/95 Østrogeneffekter skremmer danskene	16	1/95 Villsvinet er tilbake i Norge	9	15/95 Almesyken raser videre	4	8/95 Politiet styrker arbeid mot miljøkrim	3
11/95 Krever avtale om miljøgifter	10	1/95 Lager slektstavle for ulv	9	15/95 Ulvesensasjon i Sverige	9	9/95 På med alarmen! (leder)	2
12/95 -- Spis ikke fisk fra Østersjøen!	15	1/95 Ulvejakt stoppet	15	16/95 Reingjerder dreper ryper	13	9/95 Hareide går fra Naturvernforbundet	3
13/95 Forbudt gift fortsatt i bruk	4	2/95 Kommunenes ansvar (leder)	2	17/95 Arealforvaltning og biologisk mangfold	2	10/95 Berntsen bryter sine egne miljømål	1
13/95 Blir ikke kvitt miljøgifter i Norge	4	2/95 -- Kommunene må verne mer	4	18/95 Bjørnen helt ufarlig for mennesker	5	11/95 Nytt miljøråd ønsker TV-aksjon	6
13/95 Problemer med plastfyllinger	5	2/95 -- Må få vernepenger	4	18/95 Haarstad: vi kan ikke verne alt	6	11/95 -- Naturvernet må skje lokalt	1
13/95 Stygg PCB-rekord	7	2/95 Villmark	7	18/95 Øyenger stanser verneplan	11	12/95 -- Tjener få stemmer på miljøavtaler	12
13/95 Miljøgifter truer 200 000 i California	8	2/95 Vil felle gauper	8	19/95 Miljøhensynet skal veie tyngst	2	12/95 -- For mye fokus på gentukling	13
15/95 Lower tiltak mot miljøtrussel	14	2/95 Økt vern i vår	10	19/95 Vassdragsutbygging presser nasjonalpark	6	12/95 Mulig strid om sentralstyret	13
16/95 Leker selges som før	16	3/95 Bobilforbud og økt vern	4	19/95 Rottekrig utryddet piggsvin	6	15/95 Kjempepositiv valgkamp! (leder)	2
19/95 Colaboks forstyrrer hormonene dine?	1/3	3/95 Mystisk elgdød på vei til Norge	5	20/95 Ny sjøfugl oppdaget	4	15/95 Grunnmuren er naturvern	2
19/95 Forbrukerrådet krever risikoanalyse av hermetikken	3	3/95 Fisk slår ut frisk?	5	21/95 Rovdyr -- konflikter og forpliktelser	2	15/95 Lav miljøtemperatur	5
19/95 16 miljøgifter kan bli forbudt i Europa	4	3/95 Penger i plantevernmidler	7	21/95 Stangeland og Oddekalv mot Ulven-vern	11	15/95 -- Miljøbevegelsen for feig i Oslo	7
19/95 Tungmetaller skal også forbys	4	3/95 Vil ikke redde åkerrikosa	9	21/95 Flere arter forsvinner	15	16/95 Energipolitikk med miljøprofil	2
19/95 Norge: testikkelkreft		4/95 Mest jerv i Troms	11	22/95 Behovet for frykt (leder)	2	16/95 Berntsen prioriterer miljøvern i byene	7
		3/95 Pingviner dør i Antarktis	14			16/95 Vage planer i fylkene	12
		4/95 Stor motstand mot Statnett	11			16/95 -- Miljøvernere er ikke radikale nok	13
		5/95 Svalbardvern skal styrkes	6				
		6/95 Smugler planter og					

- 16/95 En bred natur- og miljøvernorganisasjon (debatt) 17
17/95 Norad bryter egne miljøregler 3
17/95 -- Norad lurte gjennom vandamprosjekt 3
17/95 Byråkrat overtar etter Hareide 10
17/95 Nei til fangst av lundefugl 12
17/95 Strid om ny verneplan på Sørlandet 13
18/95 Tør vi håpe på Gro? (leder) 2
18/95 DN må omstille seg 7
19/95 Op, alle jordens bundne trälle... (leder) 2
20/95 Rollin' down the highway (leder) 2
20/95 Miljøet er salderingspost 2
20/95 Gro og Jan P enige tre av fire ganger 1/3
20/95 Talljuks for å støtte Jens? 5
20/95 Standley vil ha miljøguide på Internett 8
20/95 Folkebevegelse på nettet? 8
20/95 -- Utvidelse av skytefelt gir forøkning 10
- Olje og gass**
2/95 Statoil overser miljøskader i nord 1
3/95 Olje drepte pingviner 14
4/95 Gassbløff til Europa 2
4/95 Oljesøl i Oslo 4
6/95 Jens' tvilsomme gasslov (leder) 2
8/95 -- Stoltenberg tar feil om gasseskport 1
8/95 Worldwatch vil ha mer gass 8
9/95 -- Gasskraftverk er ulønnsomt 6
10/95 Berntsen kritiserer Hydros miljøanalyse 4
10/95 Nødhjelp ved oljesøl (leder) 10
10/95 SFT vil bruke bakterier i oljevern 12
11/95 Tallmagi som politikk 2
11/95 -- Miljøsvikt i Hydro 13
11/95 Boret før miljøanalyse var vurdert 14
13/95 I brottsjøl (leder) 2
- 13/95 Doblet utslipp av kjemikalier 5
17/95 Såpe og bakterier tok oljesøl 8
19/95 -- Oljepris kan falle kraftig 7
- Samferdsel**
1/95 Nei til vei ved Tovdalselva 6
1/95 Kjører sammen i Virginia 6
1/95 Blyfritt i USA 10
1/95 Gardermoen slaktes 12
2/95 Oslo vil ha sentre nær motorveiene 12
3/95 -- Stortinget mister valgfrihet i veisaker 3
3/95 Rekord i luften 5
3/95 Sterk kritikk av Gardermoen 7
3/95 -- Sjøtransporten fortreges 13
3/95 Unyansert om sentre i Oslo (debatt) 15
4/95 -- Stamvei ødelegger 10
5/95 Lurer Berntsen 8
5/95 Presiserer om fly (debatt) 9
5/95 Vegdirektøren ut mot sine egne 12
5/95 Ny rapport: flere veier gir flere biler 12
8/95 -- Mindre godstransport er fåfengt 4
9/95 Sjøfartsdirektøren kritisk til forskning 9
10/95 EU velger jernbanen 8
10/95 Er miljøvernministeren lurt? (debatt) 13
11/95 Sykkelfiasco kostet 50 millioner 3
11/95 -- Må nattestenges 3
13/95 Klare forbedringer 2
13/95 Flere og dårligere skip fra øst til Norge 3
13/95 -- Sykkelsatsing ikke bortkastet 6
13/95 Lunkne syklist 6
13/95 SFT uenig med Opseth om biltrafikk 8
13/95 NKL-topp: opp med bensinprisen! 9
14/95 Larmende stillhet (leder) 2
15/95 Økt vrakpant har ingen miljøeffekt 3
16/95 Folkehelsa advarer mot Gardermoen 3
16/95 Økende trafikkproblemer i byene 5
16/95 Spritbussen kommer 5
16/95 -- Veinetten sprenges 7
16/95 Gummer advarer mot
- bilkjøring 11
17/95 Skipsforhandlinger kullseilte 8
17/95 Nytt miljøredskap i IMO 8
18/95 Fortetning kan styrke kollektivtrafikken 2
18/95 Miljøalternativ var umulig i byene 4
18/95 Opseth bryter jernbaneløfte 7
18/95 Flertall mot Drøbak-bro 8
19/95 Telenor vil ha el-biler 11
20/95 -- Øk bensinavgiften 11
21/95 OECD: Bensin må bli fire ganger dyrere 1/3
21/95 Norge har lav bensinavgift 3
22/95 Opseth: nei til dyrere bensin 9
- Skogbruk, landbruk og fiske**
2/95 Russisk urskog truet 7
4/95 Med kniven på strupen (leder) 2
4/95 Skogen stadig sykere 3
4/95 Skogplan før påske 6
4/95 Seksuelt frigjort fisk 1
5/95 Norske Skog avventer 10
6/95 Voldsom interesse for økologisk mat 11
7/95 Penger fra bønder til miljøet 5
7/95 Overfisket verre enn tidligere antatt 12
8/95 Historien om en varslet barskogplan (leder) 2
8/95 «Planktonhull» i Stillehavet 4
9/95 Strekkoder hindrer rovdrift på skog 4
9/95 -- Pinlig plan for Johnsen 7
9/95 Sterke reaksjoner 7
9/95 Ørretelv ødelagt av utbygging 10
10/95 -- Barskogvern må femdobles! 5
10/95 -- Lovverket kan sikre barskogen 5
11/95 Nina: Barskogvernet er fortsatt for lite 4
12/95 -- Krise for fisket 7
12/95 Krangel om fisken 12
13/95 Laks lokket i turbin 3
13/95 Økologiske hager i skuddet 10
15/95 Øyangen misliker innblanding 8
- 16/95 Økologisk landbruk gir milliardgevinst 4
16/95 Strengere miljøkrav for Norske skog 8
21/95 Gartnerhallen ønsker grønnere grønnsaker 12
21/95 Øko-melk blir «bare» Jarlsberg-ost 12

Større intervjuer

- 5/95 Sigbjørn Johnsen 4-5
6/95 Jens Stoltenberg 5
11/95 Peter Johan Schei 1, 3
13/95 Steinar Sivertsen 9
14/95 Hilde Frafjord-Johnson 4
15/95 Raymond Johansen 7
17/95 Jan Davidsen 4
18/95 Ragnhild Queseth Haarstad 6
19/95 Jan Erik Svensson 11
22/95 Thorbjørn Berntsen 6

Gjestekommentarer 1995

- 1/95, 5/95, 9/95 Thorbjørn Berntsen, miljøvernminister
3/95, 7/95, 12/95 Helge Ole Bergesen, Fridtjof Nansen institutt
2/95, 4/95, 8/95, 11/95 Tore Killingland, Norges Naturvernforbund
6/95, 10/95 Øystein Dahle, WorldWatch Norden
13/95, 18/95, 22/95 Kjell Opseth, samferdselsminister
15/95, 19/95 Rasmus Hansson, Norsk polarinstitutt
16/95, 20/95 Ragnhild Q. Haarstad, leder energi- og miljøkomiteén
17/95, 21/95 Stein Lier-Hansen, Direktoratet for naturforvaltning

(Natur&Miljø Bulletin kom også ut med tre spesialutgaver i forbindelse med Naturvernforbundets landsmøte i juni 1995.)

Stadig helsefarlig luft i Oslo

Luftforurensningen i Oslo er like ille som før, viser en ny rapport fra Norsk institutt for luftforskning (Nilu). Utbygging av ringvei tre har forverret luftkvaliteten i deler av byen.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Rapporten omfatter målinger som Nilu gjennomførte vinteren 1994/95 på fire steder i hovedstaden. Konklusjonen er at Oslos befolkning utsettes for helseskadelige konsentrasjoner av nitrogenoksyd (NO₂) i hele vinterhalvåret.

Den totale belastningen har ikke endret seg særlig, men utbyggingen av ringvei tre har flyttet en del av forurensningen til Tåsen-området. Denne målestasjonen registrerte de verste luftforurensningene i Oslo sist vinter.

Leder i Aksjon nærmiljø og trafikk (ANT), Tore Berge, mener den økte forurensningen på Tåsen viser at veiutbygging bare flytter trafikkproble-

met fra et sted til et annet.

Selv veivesenet i Oslo innrømmer at flaskehalsene flyttes til nye steder ved utbygging. Det skal bli interessant å se hvor flaskehalsene dukker opp når ringveinetten er ferdig utbygd i Oslo, sier Berge.

Katalysator hjelper ikke

Ifølge Opplysningskontoret for veitrafikk er det nå snaut 30 prosent av bilparken i Norge som har katalysator. Likevel har altså ikke luftforurensningen gått ned.

Nilu har tidligere slått fast at katalysatoren ikke virker så godt som beregnet i kaldt vær, og at effekten er lik null på korte kjøreturer.

Katalysatoren har mindre effekt enn forventet. Dels tror myndighetene at bilen skal bli så ren, dels at når veiutbyggingen er ferdig, blir alt så mye bedre. Det stemmer ikke, påpeker Berge. Han regner med at myndighetene etterhvert blir tvunget til å vurdere både vei- og elektronisk overvåking av transporten inn og ut av Oslo for å redusere belastningen på byens miljø og innbyggere.

Mens NO₂-forurensningen er langt over det Statens forurensningstilsyn (SFT) anbefaler, er ikke situasjonen like ille når det gjelder svevestøv, som blant annet skyldes bruk av piggeveier.

Selv om det var mer støv forrige vinter enn i 1993/94, lå den gjennomsnittlige forurensningen under SFTs anbefalte grenseverdier, satt ut fra helsehensyn. Også for svevestøv var situasjonen verst på Tåsen, mens helsegrensene ble overskredet oftest ved Kirkeveien, 20 dager i løpet av måleperioden.

Usikre metoder

Et problem for luftmålerne er at de ikke vet hvilke målemetoder som gir riktigst resultat. Nilu bruker to forskjellige målemetoder, og ifølge rapporten skal instituttet nå sammenlikne de to målemetodene, for å finne ut hvilken som gir riktigst bilde av situasjonen.

Det er et problem hvis vi ikke kan stole på målingene. De som ikke er interessert i å innføre tiltak for å bedre situasjonen vil tjene på dette, advarer Berge.

Stanser planlagte atomkraftverk

Byggingen av to nye atomkraftverk i England blir stanset. Verken blir ikke lønnsomme og passer dårlig inn i britenes planer om å privatisere atomkraften.

N&M Bulletin
Audun Garberg

British Energy offentliggjorde i desember at byggingen av de to planlagte verkene blir stanset. Regnskapsfolk i den britiske sentraladministrasjonen har

regnet ut at skrinlegging av planene vil gjøre det enklere å privatisere British Energy, skriver den danske avisen Information.

Aksjeselskap

British Energy skal til sommeren bli et privat aksjeselskap. Da bestemmer energiprisen om nye verk skal bygges. Prisen på energi ligger i dag langt under produksjonsprisen for atomkraft.

I øyeblikket er framtiden for britiske energipriser for usikker til at British Energy vil

investere i atomkraft, sier selskapets øverste direktør, Robert Hawley, til avisa the Independent.

Dårlig forretning

Den konservative britiske regeringen vil privatisere de åtte mest moderne av landets 16 atomkraftverk. Prisen avspeiler hvor håpløs forretning atomkraften er. De åtte nesten nye verkene skal selges til en samlet pris på 25 milliarder kroner – altså mindre enn anleggspri- sen for bare ett av dem, skriver avisa Politiken.

Takk for støtten!

Møller-gruppen
Volkswagen • Audi • Seat • Skoda
Chrysler • Industri • Eiendom • Finans

VESTVÅGØY KOMMUNE

Havnesjefen støtter arbeidet for renere fjorder
STEINKJER

Verdens vakreste overgitt
FAKTA KUNNSKAP
FAKTUM BØRSLAG

Klimasystemer
Gunnar Karlsen a.s. **GK**

Nero Produkter
Industriveien 1
2020 Skedsmokorset

HYDRO Hydro Aluminium Profiler

RYGGE KOMMUNE

Naturvernforbundet anbefaler Grønt Kontor

F.BEYER ENGROS AS

Postboks 113, 5090 Nyborg
Tlf: 55 53 95 00 Fax: 55 53 95 05
DIN LEVERANDØR AV
PAPIRVARER - SKOLEMATERIELL
KONTORREKVISITA - TØRKEPAPIR
TIL GRØNT KONTOR

COPY CENTER A/S

Gjerdrumsvei 21, 0881 OSLO
tlf. 22 230323 - fax 22237023

NASHUATEC

Lyche KONVOLUTT

*Miljøvennlige,
svanemerkede
konvolutter i alle
standardformater.*

Lyche Konvolutt AS
Hovedkontor/Produksjon,
Drammen: Tlf. 32 24 50 00
Salgskontor,
Oslo: Tlf. 22 08 35 00.

penol og uni
et miljøvennlig godt valg

Penol Merketusj, Penol Aquamarkere, Uni Rullere, Penol og Uni Trykkløyser, Penol og Uni Fjærpennar, etterfyllebare, merketusj på vannbasis, beholder av PP-plast, blekk på vannbasis, etterfyllebare.

Penol og Uni leveres i emballasje av resirkulert papp.
Penol og Uni tar vare på miljøet.

Penol og Uni kjøper du hos din vanlige leverandør av kontorvarer.

Markedføres i Norge av: AS Chr Olsen-Mittel, Stansveien 31, 0801 Oslo.

Vi støtter det
Grønne Kontor

LINDBAK
KONTORUTSTYR OG DATA

ESSELTE

PAPIRTIGRENE AS
DEN GRØNNE KONTORLEVERANDØREN

Vår oppgave er til enhver tid å tilby minst mulig miljøbelastende produkter til kontorer, profilering og kurs- og konferansevirksomhet. La oss gjøre miljøvalgene for dere, vi har produktene og kunnskapen!

Tlf. 22 61 40 70 Faks 22 61 40 90

BONNEVIE
Tørris Bonnevie AS

Postboks 214, N-1364 Hvalstad

Tlf: 66 98 14 20 Fax: 66 98 13 45

CO₂-avgift for fall?

BRANDBU: CO₂-avgiften kan stå for fall. Derfor blir ikke lønnsomme tiltak for å fjerne utslippene fra norsk sokkel gjennomført. Det sa forsker Erik Lindeberg på Natur og Ungdoms landsmøte.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Erik Lindeberg fra Sintef i Trondheim møtte Halfdan Wiik (Naturvernforbundet), Auke Lont fra AS Naturkraft, Gunnar Breimo (Ap) og Paul Chaffey (SV) til klima- og gassdebatt på Natur og Ungdoms landsmøte.

Lindeberg mener at CO₂-avgiften har ført til reduksjon av utslippene på fire millioner

tonn – vel ti prosent av CO₂-utslippene i Norge. Men avgiften er under sterkt press fra oljeindustrien. Presset kan stanse investeringer for å redusere utslippene, selv om de er lønnsomme på lang sikt.

Oljeindustrien vurderer investeringer som kan bli nedbetalt på opptil 20 år, men vil heller satse på at Oljeindustriens landsforening får gjennomslag for sitt syn, og at avgiften kan forsvinne i løpet av tre til fire år. Vi ser at fronten vakler og at et gasskraftverk kan bli fritatt for CO₂-avgift, sier Lindeberg.

Vil ha gasskraftverk

Erik Lindeberg er tilhenger av å bygge gasskraftverk i Norge dersom verket ikke fritas for CO₂-avgift. Da vil det lønne seg å rense ut og deponere CO₂-utslippene.

– Vi kan ikke løse energi-problemene i verden uten å bruke fossile brensler. Men vi må bruke dem på en annen måte enn i dag. CO₂-utslippene må deponeres. Det vil forandre energien, men ikke voldsomt mye. Å ikke fjerne CO₂-utslippene vil være en grov subsidiering på miljøets bekostning, sier Lindeberg.

- Avgiften må være varig

Gunnar Breimo avviser at det kan bli aktuelt å oppheve CO₂-avgiften. Breimo er en av Arbeiderpartiets representanter i energi- og miljøkomiteen på Stortinget.

– Vi må fjerne tvilen om at avgiften skal være varig. Når vi har et virkemiddel som har vist seg å fungere må vi heller prøve å utvide den til andre land, sier Breimo.

– Hvordan skal vi klare å utvide avgiften til andre land, spør Lindeberg, og gir selv en del av svaret:

– Da må vi i hvert fall ikke gi industriens lobbyister muligheten til å si: «Se på Norge, der innførte de CO₂-avgift, men øker likevel utslippene med 16 prosent.»

Også Paul Chaffey, saksordfører for klimameldingen i Stortinget, tror at avgiften vil overleve, men mener at den ikke er et tilstrekkelig sterkt virkemiddel.

– Det er mulig den har hindret en viss økning i utslippene, men likevel vil de øke med 16 prosent fram til år 2000. I petroleumssektoren er det en rekke billige tiltak som kan gjennomføres for å redusere utslippene, sier Chaffey.

Han oppfattet utsagn fra AS Naturkraft sine representanter i debatten dit hen at selskapet ønsker å bygge ikke bare ett, men tre gasskraftverk.

«Du får vente og se til konsesjonssøknaden foreligger», var den knappe kommentaren fra administrerende direktør Auke Lont.

Fotfølger bedrifter

BRANDBU: Norske bedrifter som etablerer forurensende industri i utlandet skal ikke føle seg trygge. Natur og Ungdom (NU) lover å fotfølge bedriftene. Blant de som kan vente seg bråk fra organisasjonen er Norsk Hydro.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Å følge opp norske bedrifter som etablerer seg i utlandet ble på Natur og Ungdoms landsmøte pekt ut som en av organisasjonens hovedsaker i 1996. På møtet ble det lansert en kampanje mot Norsk Hydros planer om en bauxittgrube og aluminiumsfabrikk i Orissa i India. Prosjektene betyr tvangsflytting av urbefolkningen og forurensning av jord og vann.

Energi er den andre hovedsaken for NU i år. Søkelyset rettes mot klimapolitikken og utvinning av olje og gass, samt surnedebør. På arbeidsprogram-

met står også samferdsel, arbeid mot EU og EØS og søppel. Leder Lars Haltbrekken sa ved åpningen av landsmøtet at NU «ikke kan sitte stille når det planlegges vei over det verne- de Os-vassdraget eller når Trekantsambandet og Hardangerbroen kommer».

Ny nestleder

Landsmøtet valgte Alfred Fidjestøl (22) fra Bergen til andre nestleder. Som nestleder skal han blant annet jobbe med lokale klimaplaner. Målet er å få kommunene til å vedta 20 prosent reduksjon av CO₂-utslippene.

– Vi klarer ikke å vinne opinionen nasjonalt uten å vinne den lokalt. Når kommunene sliter med tiltak for å redusere sine utslipp med 20 prosent, vil folk forstå hvor vanvittig det er at regjeringen øker oljeproduksjonen, sier Fidjestøl.

Lars Haltbrekken og Silje Schei Tveitdal ble gjenvalgt som henholdsvis leder og første nestleder.

THE LINE OF YOUR CHOICE

Specialized Ro-Ro services covering

- Europe
- Australia
- New Zealand
- United States
- Far East
- West Africa
- Middle East

The Ultimate Concept
in Liner Shipping
for now and the future.

Wilhelmsen Lines AS
Postboks 23, 1324 Lysaker

Milliardprogram mot atomkraft

Atomkraften i Sverige avvikles innen år 2010, ved massiv satsing på biobrensel, biogass og alternative energikilder. Milliardplanen blir foreslått av Centerpartiet.

N&M Bulletin
Audun Garberg

Programmet for å avskaffe kjernekraften i Sverige blir lansert av Centerpartileders Olof Johansson og Pär Granstedt i avisen Dagens Nyheter. Ved å investere et par hundre milliarder kan Sverige legge ned sine atomkraftverk og skape nye arbeidsplasser.

Kraftvarmeverk og biobrensel

Kjernekraften produserer i dag 70 TWh. Drøyt 40 av disse går til oppvarming. En stor del av oppvarmingen kan gjøres di-

rette, gjennom for eksempel å bygge kraftvarmeverk som går på biobrensel. Omtrent en tredjedel av energien fra kjernekraftverkene kan erstattes av biobrensel.

Den andre tredjedelen foreslår Centern å produsere ved hjelp av en viss utbygging av vindkraft og små, miljøtilpassede vannkraftverk.

En tredjedel fra biogass

Siste tredjedel foreslår de å hente fra biogass. Naturgass kan brukes i en overgangsperiode, fram til teknologien for å skape gass fra biomasse er forbedret. Forutsetningen er at landet gjennomfører tilsvarende reduksjon av CO₂-utslippene fra andre områder.

Forslaget betyr at Sverige kan oppfylle kravet fra en folkeavstemning i 1980, om at kjernekraften skal avvikles innen år 2010.

Sagt og skrevet

– Selg miljøvernet

«Vi selger ikke miljøvern på samme måte som vi ville ha solgt en bil, men det mener jeg vi burde gjøre.»

Påtroppende departementsråd, Harald Rensvik i Miljøverndepartementet til Aftenposten.

Dramatisk omlegging

«En handlekraftig miljøvernminister forutsetter en opinion som krever dramatisk omlegging av norsk miljøpolitikk.»

Nationen på lederplass.

Motoren i golfstrømmen er svekket

«Motoren» i Golfstrømmen er merkbart svekket, hevder professor Egil Sakshaug ovenfor Vårt Land.

Sakshaug er en av nestorene i norsk oseanografi med marin botanikk som spesialitet. Han mener drivhuseffekten kan føre til at golfstrømmen snur, og viser til at det i

vinter er registrert en tydelig svekkelse av «dramatoren» i Golfstrømmen. Og utviklingen kan gå fort:

– Vi får ikke nødvendigvis noe forvarsel, sier Sakshaug.

– Svikter prinsipper

Regjeringen svikter sine egne prinsipper når den åpner for å bruke u-hjelp til å løse miljøproblemer skapt av i-land. Det sier Hilde Frafjord Johnson i Kristelig folkeparti og Elin Enge, tidligere leder av Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling, til Aftenposten. De mener Bistandsmeldingen som ble lagt fram rett før jul, er stikk i strid med det regjeringen har stått for i internasjonale forhandlinger.

Nederlandske forskere har funnet ut hvorfor myggen tiltrekkes av mennesker – den an simpelthen ikke motstå føttene deres, skriver bladet New Scientist. Bare iført underbukse lot Bart Knols fra Universitetet i Wageningen bitelystne mygg myldre over seg. Forsøket viste at 75 prosent av insektene angrep føttene. Ved å vaske føttene i desinfiserende såpe sluttet ikke myggen å bite, men den mistet enhver interesse for Knols' føt-

Grønt overhus

Dag Hareide, tidligere generalsekretær i Naturvernforbundet, ønsker seg et grønt overhus. Overhuset skal tale på vegne av naturen og kommende generasjoner og bør ha vetorett over Stortinget, skriver Vårt Land.

Klimaet går i sykluser?

Nye forskerfunn tyder på at jordas klima varmes kraftig opp og nedkjøles i sykluser på 2000 – 3000 år, skriver New Scientist. Tidligere har forskerne trodd at denne syklusen stanset opp da isen trådte tilbake, men de nye funnene fra isen på Grønland kan føre til at synet på hvordan temperaturen på jorda kommer til å svinge i de kommende tusenårene, må endres.

Studentkafene og Naturverngruppa
på Universitetet i Oslo samarbeider om
miljøtiltak på kantinene.

Mygg liker føtter og vond ost

Ny malariaforskning avdekker myggens bisarre smak. Sure sokker og stinkeost bringer deg i faresonen.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Den afrikanske myggen *Anopheles gambiae* dreper hundretusener av mennesker hvert år ved å overføre malaria.

Nederlandske forskere har funnet ut hvorfor myggen tiltrekkes av mennesker – den an simpelthen ikke motstå føttene deres, skriver bladet New Scientist. Bare iført underbukse lot Bart Knols fra Universitetet i Wageningen bitelystne mygg myldre over seg.

Forsøket viste at 75 prosent av insektene angrep føttene. Ved å vaske føttene i desinfiserende såpe sluttet ikke myggen å bite, men den mistet enhver interesse for Knols' føt-

ter.

Kunne interessen for føttene skyldes odøren? Hypotesen ble testet ved hjelp av et stykke Limburger, en nederlandsk ost som lukter omtrent som fot-svette.

Ved å utstyre en «myggfelle» med luft som hadde passert over ostene gikk myggen rett i fella. Hemmeligheten er en bakterie, *Brevibacterium linens*. Denne og slektningen *epidermis*, som finnes på folks føtter, produserer fettsyrer som ligner hverandre. Hensikten med den litt spesielle forskningen er å hindre videre utbredelse av malaria.

Desverre for de nederlandske forskerne var det liten vits i å plassere et stykke Limburger i et hjørne av teltet for å få fred for innpåsletten mygg. Etter kort tid i varmen svettet ostene, og den beskyttende vannfilmen gjorde at myggen igjen søkte mot forskernes føtter.

Farlige fenoler fjernes med pepperrot?

Pepperrot, reddiker og poteter kan rense verden for hormonhermende stoffer, tror amerikanske forskere.

N&M Bulletin
Jens P. Toldnæs

Fenoler som kan ha hormonhermende effekt er etterhvert blitt prioriterte forurensningsoppgaver mange steder. Ikke minst i USA hvor fenolene er påvist i avløpsvann fra stål og jernverk, etter malmbygging, papirbleking og produksjon av plast, tekstiler og rengjøringsmidler.

Bryter ned miljøgift

Ved hjelp av et enzym, pepperrotperoksidase, har amerikanske forskere klart å bryte ned fenoler i forurenset jord. Enzymet fører til at fenolene forandres

til uløselige polymerer, det vil si stoffer med meget store molekyler. Disse kan igjen filtreres bort. Problemet har vært at metoden er uhyre kostbar.

Ifølge bladet Sanitasjon kan samme resultat oppnås ved å tilsette finfordelt pepperrot i vannet i stedet for det fremstillede enzymet. Metoden er langt enklere og kostnadene reduseres kraftig. I tillegg kan produktet brukes om igjen opptil 30 ganger, mot fem for enzyms vedkommende.

Rensing av avløpsvann

Amerikanske forskere har også sett på muligheten av å bruke poteter og reddiker til rensing av avløpsvann. Ifølge Sanitasjon tyder resultatene på at det finnes potensial hos en rekke vekster når det gjelder å rense jord og vann for farlige miljøgifter.

Hedeland Avfallsforsøpling AS

Et interkommunalt avfallselskap for kommunene Hemnes, Lurøy, Næna, Rana, Rødøy og Træna.

Den norske Postorganisasjon

- Berntsen for svak i rovdyrforvaltningen

Det blåser opp til storm mellom Miljøverndepartementet, bøndene og naturvernorganisasjonene over rovdynenes kår i Norge. Naturvernerne mener Thorbjørn Berntsen er for svak.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

I forrige N&M Bulletin sa miljøvernministeren at han kjemper en ensom kamp for rovdyr-

enes rettigheter. Miljøverndepartementet (MD) skal i løpet av 1996 legge fram en ny stortingsmelding om rovdyrforvaltningen, og Berntsen regner med at det kan bli et meget hardt slag.

Fagsjef Stig Hvoslef i Verdens Naturfond (WWF) mener Berntsens uttalelser bare illustrerer hvor svakt miljøvernministeren står i regjeringen.

- Det er typisk at et slik rammedepartement som MD er så svakt at det trenger frivillige organisasjoners støtte for å få gjennom saker i regjeringen, sier Hvoslef.

WWF mener mye av den kommende striden om rovdyrforvaltningen kan unngås ved ren informasjon.

- Det er stor uvitenhet, både blant almenheten og næringens egne medlemmer. Det er mye å hente ved ren opplysning om hva rovdynene krever av plass, hvor farlige de er og hvor mange som faktisk finnes.

Hvoslef mener det er viktig å få fram at bønder og andre skal få fortsette å bo der de bor, uten at de skal være avhengige av det saueholdet som eksisterer i rovdynenes kjerneområder.

dyrarbeidet, slik det delvis er gjort med skogeiene.

- Bøndene skal være trygge for at vi ikke ønsker utflytting av folk fra distriktene, men at vi vil ha andre løsninger og et konstruktivt samarbeid, sier Hvoslef.

- For passive

WWF får støtte av Naturvernforbundet (NNV) på det punktet. Fagkonsulent Thor Midteng sier det er viktig å unngå en skyttergravskrig i tiden fram til rovdymeldingen blir lagt fram.

Midteng innrømmer imidlertid at NNV har vært for passivt i forhold til høstens rovdyrdebatt. Spørsmålet skal opp på NNVs landsmøte senere i år, da videre strategi for rovdyrarbeidet skal vurderes.

- Vi må bidra til gode løsninger for flere parter. Det er ikke tvil om Naturvernforbundets grunnleggende syn: alle dyrearter har rett til sin egen levedyktige bestand. Men vi har samtidig sagt at vi ønsker spredt bosetting i Norge, og vi vil at utmarksbeiter skal brukes, sier Midteng.

Han mener sauenæringen selv har provosert fram en del av høstens konflikter.

- Når bønder setter ut sau i det som er kjente trekkruiter for bjørn, er det provoserende.

Øyangen verst

Hvoslef mener landbruksminister Gunhild Øyangen er det største problemet for dagens rovdyrstammer. Øyangens tidligere uttalelse om at det finnes nok av rovdyr andre steder enn i Norge, er en fraskrivelse av det nasjonale ansvaret for å ta vare på biologisk mangfold, mener fagsjefen.

Hvoslef mener naturvernorganisasjonene har en viktig jobb foran seg: å arbeide for at den nye stortingsmeldingen om rovdyrforvaltningen blir et skritt framover for rovdynenes situasjon, og ikke bakover.

Hvoslef understreker at det nå er viktig å opprette samarbeid med bondenæringen i rovd-

 LEIEVOGNSENTRALEN A.L.
Offentlig godkjent transportformidlingsentral
Postboks 10 Høyenstua, 0915 Oslo

FORSVARSDPARTEMENTET

BODØ SILDEOLJEFABRIKK
PB 91
8001 BODØ

IB KJØRSVIK

 HALLVARD LØKEN
BYGGEADMINISTRASJON

**FØRDE KOMMUNE
SEKSJON SKOG**

Drikk
Coca-Cola
REG. VAREMERKER

**Støtt
Naturvern-
forbundet!**

Bilistene må betale

EU mener transportbrukerne ikke betaler de reelle kostnadene ved transport, melder Reuter. Kø, ulykker og forurensning koster EU 318 milliarder dollar.